

Aan de leden van de gemeenteraad

Raadsinformatiebrief 148

Helmond, 14 november 2023
Onderwerp: Toezegging raadscommissie inzicht in ontwikkelingen per 1-1-2023

Zaaknummer: 51718748

Geachte leden van de gemeenteraad,

In de commissievergadering van 5 september 2023 is gevraagd om een overzicht van de wijzigingen in wet- en regelgeving op gebied van integriteit per 1 januari 2023.

In deze raadsinformatiebrief treft u de wijzigingen aan.

Op 1 januari 2023 is de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur in werking getreden, met uitzondering van het onderdeel geheimhouding, wat op 1 april 2023 in werking is getreden.

Met deze wetswijziging is beoogd de bestuurlijke integriteit en het functioneren van het lokaal bestuur te bevorderen. Een goed functionerend en integer openbaar bestuur levert een belangrijke bijdrage aan het vertrouwen van inwoners in de overheid. Daarmee draagt het ook bij aan de legitimiteit van het overheidshandelen. Een integer en stabiel openbaar bestuur is effectiever en efficiënter in staat om de taken uit te voeren en diensten te leveren waar inwoners recht op hebben. Voorop staat dat politieke ambtsdragers primair zelf verantwoordelijk zijn voor het agenderen, bewaken en borgen van integriteit. Niettemin zijn ook in diverse wetten, zoals de Gemeentewet en de Kieswet bepalingen opgenomen die tot doel hebben de zuiverheid in de persoonlijke en bestuurlijke verhoudingen te waarborgen. De wetswijziging vult die waarborgen op onderdelen aan.

Hieronder een toelichting wat er precies is veranderd met de nieuwe wet.

Wijzigingen in Gemeentewet

De Gemeentewet is als volgt veranderd:

- Nieuwe wethouders moeten een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) overleggen.
- De geheimhoudingsprocedure verandert op een aantal punten.
- Raadsleden, burgemeesters en wethouders moeten nevenfuncties terstond en ook elektronisch openbaar maken.
- Onverenigbare functies en de stemonthouding zijn duidelijker geregeld.
- De Commissaris van de Koning heeft een prominenter positie bij integriteitstekwesties in een gemeente.

Verklaring Omtrent Gedrag voortaan verplicht voor nieuwe wethouders

Nieuwe wethouders zijn voortaan verplicht om een VOG te overleggen. Het betekent dat betrokkene niet tot wethouder kan worden benoemd als die geen VOG kan overleggen. Tegen de weigering van een VOG is bezwaar en beroep mogelijk. De overige vereisten voor het wethouderschap blijven bestaan. Zo is vereist dat men ingezetene van de gemeente is, de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt en niet is uitgesloten van het kiesrecht. Ook mag dezelfde persoon niet in meer dan 1 gemeente wethouder zijn.

Voor gemeente Helmond was dit al een bestaande werkwijze voor de wetswijziging.

Verandering in geheimhoudingsprocedure

De geheimhoudingsprocedure is met ingang van **1 april 2023** op een aantal punten veranderd:

- De burgemeester is nu ook expliciet bevoegd om geheimhouding op informatie te leggen en deze informatie te verstrekken aan de raad, het college, de rekenkamer en een commissie.
- Mondelinge informatie in besloten raadsvergaderingen is voortaan van rechtswege geheim.
- De mogelijkheid vervalt om individuele raadsleden onder geheimhouding te informeren.
- De raad hoeft de geheimhouding niet meer te bekrachtigen maar kan die wel opheffen.
- Een raadslid of commissielid dat in strijd handelt met een geheimhoudingsplicht kan bij besluit van de raad ten hoogste 3 maanden worden uitgesloten van het ontvangen van informatie waarop een verplichting tot geheimhouding rust.

Nevenfuncties voortaan terstond openbaar maken

Raadsleden, burgemeesters en wethouders moeten nevenfuncties voortaan terstond na de benoeming of aanvaarding van een nieuwe nevenfunctie openbaar maken. Die openbaarmaking moet **ook op elektronische wijze, naast de bestaande terinzagelegging op een fysieke locatie**.

De stukken die ter inzage worden gelegd, hoeven niet in schriftelijke vorm aanwezig te zijn. Een inwoner kan bijvoorbeeld met ondersteuning via een beeldscherm op het gemeentehuis toegang verkrijgen tot gegevens die in digitale vorm ter inzage zijn gelegd.

Onverenigbare functies raadsleden

Een raadslid mag geen werkzaamheden verrichten ten behoeve van de gemeente waar hij/zij raadslid is tenzij het raadslid vrijwilliger is, of uit hoofde van een wettelijke verplichting - en niet bij wijze van beroep - hulpdiensten verricht.

Raadsleden werkzaam voor een (gemeente in een) samenwerkingsverband

De Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur bevat geen absoluut verbod voor een raadslid om werkzaamheden uit te oefenen voor een samenwerkingsverband waaraan het eigen gemeentebestuur deelneemt. Zolang de werkzaamheden maar niet specifiek worden uitgeoefend ten behoeve van bestuurders van de gemeente waarin iemand raadslid is. Dit hangt af van de precieze functie en het exacte takenpakket bij de gemeenschappelijke regeling. Dat geldt ook voor een raadslid dat werkt voor een andere gemeente die is aangesloten bij een samenwerkingsverband waarvan de 'eigen' gemeente (waar hij/zij raadslid is) ook deel uitmaakt.

Een aanpassing van het takenpakket of een bepaalde verantwoordelijkheid in de uitoefening van de werkzaamheden kan helpen bij het minimaliseren of voorkomen van mogelijke onzuiverheden in de verhoudingen. Het is raadzaam dat de werkgever en het raadslid tijdig in gesprek gaan en op constructieve wijze naar de verschillende mogelijkheden. Maatwerk en het maken van goede afspraken zijn daarbij van belang.

Dit is primair de verantwoordelijkheid van het raadslid. De gestelde norm richt zich immers tot het raadslid, ook de gevolgen die de wet aan het aangaan van een onverenigbare betrekking verbindt, richten zich tot het raadslid. De rol van de werkgever is enkel om mee te denken over een manier waarop een werknemer die ook raadslid is, werkzaamheden kan verrichten zonder dat de zuiverheid van verhoudingen in het geding komt. Het is niet aan de werkgever om te beslissen of de functies al dan niet verenigbaar zijn.

(Niet) deelnemen aan stemmingen en beraadslagingen

Een raadslid mag niet deelnemen aan een stemming over een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken. Voortaan geldt dat ook voor de beraadslaging. Er is bovendien verduidelijkt dat artikel 2:4 Awb (verbod op vooringenomenheid) niet op deze beraadslaging en stemming van toepassing is.

Het raadslid maakt zelf de afweging om al dan niet deel te nemen aan de beraadslaging en stemming. In een reglement van orde of in de gedragscode kunnen procedurele bepalingen worden opgenomen die een afweging ondersteunen.

Adviserende en bemiddelende rol Commissaris van de Koning

Binnen het gemeentebestuur draagt de burgemeester een bijzondere verantwoordelijkheid voor het bevorderen van de bestuurlijke integriteit. Het lokale politieke krachtenveld kan ertoe leiden dat de burgemeester belemmerd wordt om te handelen naar deze plicht, of dat een bestuurlijke situatie zodanig escaleert dat hij de grip verliest. De Commissaris van de Koning (CvdK) heeft een adviserende en bemiddelende rol wanneer sprake is van verstoorde bestuurlijke verhoudingen binnen een gemeente, of van een situatie waarbij de bestuurlijke integriteit van een gemeente in het geding is.

De CvdK mag voortaan alle vergaderingen van het gemeentebestuur bijwonen en alle documenten inzien waarvan naar zijn redelijk oordeel voor het vervullen van zijn specifieke taak kennisneming nodig is. Op die wijze kan hij voortaan ook kennisnemen van informatie die in verband met bijvoorbeeld geheimhouding niet openbaar toegankelijk is of deelnemen aan vergaderingen die besloten zijn. Het is de bedoeling dat de CvdK's met het oog op de autonomie en het zelfreinigend vermogen van gemeenten niet lichtvaardig van deze bevoegdheid gebruik zullen maken.

Bijlage

- A3 met wijzigingen

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Helmond,

mevr. P.J.M.G. Blanksma-van den Heuvel
burgemeester

H.J. de Ruiter
secretaris

Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur

De belangrijkste wijzigingen per 1 januari 2023

Een goed functionerend en integer openbaar bestuur is essentieel voor het vertrouwen dat mensen hebben in de politiek. Deze wet vult de waarborgen om de integriteit van het decentraal bestuur te bevorderen verder aan.

Herziening bepalingen betreffende geheimhouding

De geheimhoudingsregeling in de Gemeentewet, Provinciewet en de Waterschapswet wordt vanaf 1 april 2023 aangepast. Er komt een apart hoofdstuk over geheimhouding, waardoor de bepalingen hierover niet langer verspreid in de wet staan.

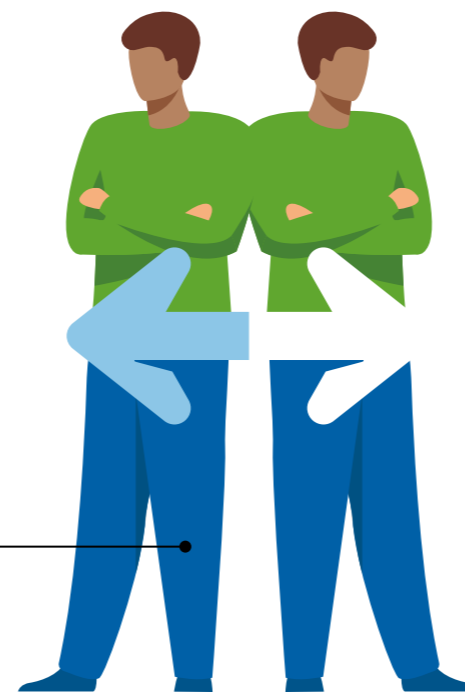
Elektronische openbaarmaking van nevenfuncties en inkomsten hieruit

Decentrale politieke ambtsdragers moeten voortaan hun nevenfuncties en inkomsten hieruit ook elektronisch publiceren.

Verduidelijking en aanscherping bepalingen inzake belangenverstremgeling (stemonthouding en onverenigbare betrekkingen)

De regels over belangenverstremgeling zijn aangescherpt. Als een raadslid, statenlid of lid van het algemeen bestuur een persoonlijk belang heeft bij een bepaalde kwestie, moet hij voortaan niet alleen afzien van meestemmen, maar ook van meedoen aan de beraadslaging over die kwestie.

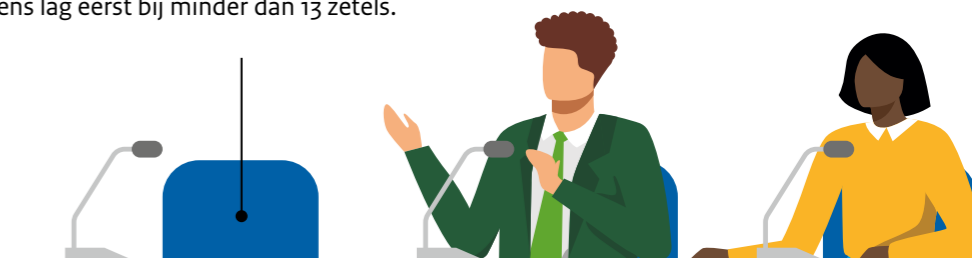
Extra bevoegdheid voor de commissaris van de Koning als rijksorgaan in geval van integriteitskwesties dan wel bestuurlijke problemen in gemeenten

De commissaris van de Koning had al de taak om te adviseren en te bemiddelen bij bestuurlijke problemen en integriteitskwesties in gemeenten. Voor zover noodzakelijk om die taak uit te oefenen, krijgt de commissaris toegang tot alle vergaderingen en documenten van het gemeentebestuur.

Voorziening in de Kieswet op het gebied van lijstuitputting bij kleine gemeenten

Als raadsleden hun zetel niet innemen, bepaalt de Kieswet dat de volgende kandidaten op dezelfde lijst de zetel innemen. Nemen ook die de zetel niet in, dan kunnen bij gemeenteraden van minder dan 19 zetels de vrijgekomen plaatsen over de andere partijen worden verdeeld. De grens lag eerst bij minder dan 13 zetels.

Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) als benoemingsvereiste voor bestuurders

Om wethouder, gedeputeerde of dagelijks bestuurder van een waterschap te worden, is voortaan een Verklaring Omtrent het Gedrag nodig. Zonder VOG kan een kandidaat niet benoemd worden.